

EXPLAINED: COOKIES

SEPTEMBER 2025

Introductie

Cookie-compliance heeft de aandacht van de Nederlandse privacytoezichthouder (Autoriteit Persoonsgegevens) én is een uitdaging voor veel organisaties. Wat is de stand van zaken? In deze Explained vind je alle relevante informatie rondom de cookieregels.

1. Cookies 101:

Waarvoor zet je ze in en wat is het juridisch speelveld?

Een cookie is een klein tekstbestandje dat een website op je computer of telefoon plaatst om informatie over je bezoek op te slaan en later weer te gebruiken. Ze hebben meerdere functies, bijvoorbeeld om een website soepel te laten draaien of om statistische gegevens van de website te verzamelen. Maar: cookies zijn ook een populaire techniek om gegevens mee te verzamelen die kunnen worden ingezet voor marketingdoeleinden.

1.1 Welke soorten categorieën cookies bestaan?

De redenen waarom websites gebruik maken van cookies lopen erg uiteen. In cookiebanners zie je dit terug in de genoemde doelen of categorieën, denk hierbij onder andere aan:

Functionele cookies: Cookies die technisch noodzakelijk zijn om de website goed te laten werken. Denk hierbij aan het gebruik van een cookie om de inhoud van een winkelwagentje te onthouden, of de taal waarin je de website wilt weergeven.

Affiliate cookies: Cookies die worden gebruikt om bij te houden welke advertentie leidt tot aankoop van een bepaald product, zodat degene die deze advertentie heeft getoond (de affiliate) daarvoor een beloning kan ontvangen van de adverteerder.

Analytics cookies: Cookies die ertoe dienen het gebruik van een website te analyseren en in kaart te brengen, zodat de kwaliteit en/of de effectiviteit van die website kan worden verbeterd.

Personalisatie cookies: waarmee de inhoud van de website wordt gepersonaliseerd op basis van surfgedrag. Bijvoorbeeld doordat een kledingwebsite onthoudt dat je interesse hebt in mannenschoenen

Advertentiecookies: dit is een brede categorie die het mogelijk maakt om gericht te adverteren, en vervolgens de effectiviteit van advertenties te meten. Een voorbeeld hiervan zijn de pixels waarmee een websitebezoeker vervolgens op een social media platform een gerichte advertentie te zien krijgt.

Conversie optimalisatie: Organisaties testen voortdurend verschillende elementen van websites. Hiervoor kunnen ook cookies worden

geplaatst, die het mogelijk maken om te experimenteren en het effect van experimenten te meten.

De regels voor het plaatsen en gebruiken van cookies staan in artikel 11.7a van de Telecommunicatiewet (Tw), ook wel bekend als de cookiewet. De hoofdregel hierbij is dat er alleen cookies mogen worden geplaatst wanneer er door de gebruiker toestemming is verleend én als er daarbij duidelijk en volledig is geïnformeerd. Dit gebeurt vaak door middel van de alom bekende cookiebanners. Hoe zit geldige toestemming voor cookies eruit?

1.2 Toestemming voor cookies

Vereisten

Voor het vragen van geldige toestemming sluit de Telecommunicatiewet aan bij de vereisten van de AVG. Volgens de AVG moet toestemming daarbij voldoen aan de volgende vereisten:

- Vrij: Iemand moet daadwerkelijk de keuze hebben om geen toestemming te geven zonder dat hier nadelige gevolgen aan verbonden zijn.
- Specifiek en geïnformeerd: Iemand moet vooraf duidelijke informatie verkrijgen over de redenen waarom zijn persoonsgegevens worden verwerkt (doel) en alle andere relevante omstandigheden zodat iedereen een wel-afgewogen besluit kan nemen (geïnformeerd).
- Ondubbelzinnige wilsuiting/verklaring of ondubbelzinnige actieve handeling: Er mag geen twijfel over bestaan dat iemand de bedoeling heeft gehad om toestemming te geven. Wanneer een keuze kan worden gegeven door het aanvinken van een vakje, mag dit vakje nog niet zijn ingevuld.
- Aantoonbaar: Sinds de AVG moet je toestemming kunnen aantonen. Hoe dit moet staat niet vast, je mag dit doen op de manier die het beste bij je bedrijfsvoering past. Ons advies is om in het interne beleid schriftelijk op te nemen hoe toestemming wordt gelogd.

Dit zijn daarmee ook de vereisten waar een cookiebanner aan moet voldoen om geldige toestemming te verkrijgen.

1.3 Design cookiebanners

Toestemming voor cookies wordt vaak uitgevraagd via een cookiebanner. Ondanks dat

veel cookiebanners op elkaar lijken, zijn er wel aanvullende factoren waar je rekening mee moet houden om aan de vereisten van toestemming te voldoen. Zo is er bijvoorbeeld door de hoogste Europese rechter bepaald dat sommige vinkjes in een cookiebanner niet mogen worden aangevinkt, omdat dat geen vrije toestemming zou opleveren. Een ander relevant punt van discussie is hoever je mag gaan met het sturen van keuzegedrag in een cookiebanner. Sommige cookiebanners worden zo vormgegeven (door bijvoorbeeld kleurgebruik of indeling van knoppen), dat deze de keuze van de gebruiker sturen. Dit is niet onomstreden en een Duitse rechter deed er al eens een uitspraak over, [hier](#) lees je ons artikel hierover.

De AP liet zich in 2025 concreet uit over de tekst van de cookiebanner: wat staat op de eerste laag, wat kan op de tweede? Ook over het design van de cookiebanner is de laatste jaren veel gezegd en geschreven door toezichthouders en rechters. Krijg meer overzicht door je banner te reviewen met onze [Cookiebanner Checklist \(members only\)](#).

1.4 Uitzonderingen: wanneer heb je geen toestemming nodig?

Functionele cookies zijn technisch noodzakelijk om de website goed te laten werken. Denk bijvoorbeeld aan de cookie die nodig is om de inhoud van een winkelwagentje te onthouden.

Affiliate cookies worden gebruikt om bij te houden welke advertenties tot een aankoop hebben geleid, zodat diegene die de advertentie hebben getoond

(de affiliate) daarvoor een beloning kan ontvangen van de adverteerder.

Privacyvriendelijke analytische cookies

analyseren het gebruik van een website, zodat bijvoorbeeld de kwaliteit en/of de effectiviteit van de website kan worden verbeterd. Aan deze vorm van cookies hangen wel wat aanvullende voorwaarden:

- De cookies worden alleen voor hun analytische doel gebruikt. (Dus bijvoorbeeld niet om verschillende soorten bezoekers anders te behandelen)
- De cookies moeten geen of slechts geringe gevolgen hebben voor de privacy van de websitebezoeker.

De uitzondering voor analytische cookies is over het algemeen het meest interessant voor websitehouders. Met name Google Analytics is een veelgebruikte dienst die onder deze uitzondering zou kunnen vallen. Deze cookies kunnen privacy vriendelijk worden ingesteld, waardoor alleen gegevens worden verwerkt om het gebruik van een website te kunnen analyseren. In dat geval is er geen toestemming nodig om de analytische cookies te plaatsen

2. Veelgestelde vragen

2.1 Wat gebeurt er als mijn cookiebanner niet compliant is?

Een niet-compliant cookiebanner kan serieuze gevolgen hebben. De AP heeft haar toezicht op cookies de afgelopen jaren flink opgevoerd en treedt op tegen banners die niet voldoen aan de wettelijke eisen. Handhaving kan variëren van informele waarschuwingen tot formele lasten onder dwangsom of boetes, afhankelijk van de ernst van de overtreding en de bereidheid om te herstellen. Maar er is ook een positief perspectief: uit de DDMA Privacy Monitor 2025 blijkt dat consumenten juist méér bereid zijn om hun gegevens te delen wanneer zij duidelijke, transparante en eerlijke informatie krijgen over het gebruik van hun data. Een gebruiksvriendelijke cookiebanner die helder uitlegt wat er gebeurt en echte keuzes biedt, versterkt het vertrouwen, vergroot de conversie en leidt tot kwalitatief betere data. Transparantie loont dus dubbel: je voldoet aan de wet én je bouwt aan duurzame klantrelaties.

2.2 Wat is het verschil tussen first en third-party cookies?

Naast de bovenstaande categorieën van cookies is er ook veel te doen om het gebruik van third-party cookies. Deze cookies verschillen van first-party cookies op 3 gebieden: Creatie, beschikbaarheid en Ondersteuning.

Creatie

Een cookie wordt gecreëerd door een stukje code in de website. Als dat stukje code verwijst naar een ander domein is het een third party cookie. Het wordt immers geladen van het domein van een derde partij. Voor de website van DDMA zou dat betekenen dat het niet verwijst naar www.ddma.nl/tracker, maar naar www.advertentienetwerk.nl/tracker

Bereikbaarheid

Een ander verschil tussen first- en third-party cookies, is dat de laatstgenoemde toegankelijk is op elke website die de code van de derde partij ophaalt van hun server. Wanneer een andere website ook www.advertentienetwerk.nl/tracker gebruikt krijgt deze derde partij opnieuw gegevens

over het bezoek van de persoon die eerder DDMA.nl bezocht.

Ondersteuning

First-party cookies worden door alle browsers geaccepteerd. Voor third party-cookies is dat niet het geval. Zo worden ze bijvoorbeeld 'by default' geweigerd voor gebruikers van Apple's browser Safari.

2.3 Hoe bewijs ik dat toestemming geldig is gegeven?

Als organisatie ben je verantwoordelijk voor het aantonen dat je toestemming volgens de AVG-vereisten hebt verkregen. Dat betekent dat je moet kunnen laten zien wie toestemming gaf, wanneer dat gebeurde, voor welke specifieke cookies en doeleinden, en op welke manier de toestemming is gegeven. Dit kan bijvoorbeeld via een consent management platform (CMP) dat automatisch vastlegt welke keuzes een gebruiker maakt en welke versie van de banner en cookielijst toen actief waren. Zonder sluitend bewijs loop je het risico dat de AP toestemming ongeldig acht en je onrechtmatig persoonsgegevens hebt verwerkt.

2.4 Wat is de 'cookieless world'?

Naast de regels voor cookies is er ook veel te doen om het gebruik van third-party cookies. Google had aanvankelijk aangekondigd te stoppen met de ondersteuning van deze cookies in de Chrome-browser, in navolging van Firefox en Safari. In juli 2024 heeft Google dit besluit echter herzien en besloten third-party cookies voorlopig te behouden. Dat neemt niet weg dat het goed is na te denken over alternatieven voor het post-cookie tijdperk, inmiddels ook wel bestempeld als de cookieless world. Bij DDMA volgen we deze ontwikkelingen op de voet en bekijken we ook de juridische gevolgen hiervan.

2.5 Mag ik cookies plaatsen voordat iemand akkoord gaat?

Nee. Niet-noodzakelijke cookies mogen pas worden geplaatst nadat de gebruiker daar expliciet toestemming voor heeft gegeven, tenzij sprake is van een van de uitzonderingen (zoals functionele cookies). Zorg dat je cookie-instellingen technisch zo zijn ingericht dat er niets wordt geplaatst of uitgelezen totdat de gebruiker actief heeft ingestemd.

2.6 Mag ik nog impliciete toestemming gebruiken, zoals 'door verder te gaan stemt u in'?

Nee. Impliciete toestemming, bijvoorbeeld door te stellen dat verder scrollen of doorklikken gelijkstaat aan akkoord gaan, is niet geldig. De AP stelt duidelijk dat toestemming altijd een actieve,

ondubbelzinnige handeling moet zijn. Een duidelijke ja-knop, naast een even duidelijke nee-knop, is de juiste manier

Heb je nog een vraag over cookies? Of wil je eens sparren met Team Legal over dit onderwerp? Stuur ons een mail via legal@ddma.nl.